

A black and white photograph showing a group of approximately 12 construction workers sitting on a horizontal steel beam high above a city. The workers are dressed in various work clothes, including overalls, shirts, and hats. Some are holding boxes, and one is holding a clipboard. They are looking towards the camera. The background shows a dense urban landscape with many buildings. A thick cable runs diagonally across the right side of the image.

İŞ GÜVENLİĞİ VE İŞ SAĞLIĞINDA YENİ YAKLAŞIMLAR

İŞ GÜVENLİĞİNİN TANIMI

İş kazalarını ve meslek hastalıklarını ortadan kaldırmak veya en aza indirmek, üretimin devamlılığını sağlamak amacıyla alınan tedbirlerin ve yapılan metodlu çalışmaların tümüne denir.

İLGİLİ KANUN VE YÖNETMELİKLER

- 1475 Sayılı İş Kanunu
25.08.1971
- 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu
17.07.1964
- 4857 Sayılı İş Kanunu
22.05.2003
- 5510 Genel Sağlık Sigortası Kanunu
31.05.2006
- 5763 Sayılı İstihdamı Teşvik Kanunu

	4857 SAYILI İŞ KANUNUNA BAĞLI OLARAK ÇIKAN İŞ GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ YÖNETMELİKLER	YÜRÜRLÜ K TARİHİ	TANI NA SÜR E	UZATMA
	İş Kanunu (4857)	22.05.2003	-	
1	İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği	09.12.2003	-	DANIŞTAY İPTAL
2	Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği	23.12.2003	-	
3	Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	26.12.2003	-	15.04.2006
4	Yeraltı ve Yerüstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	21.04.2004	-	
5	Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	22.02.2004	-	
6	İşyeri Sağlık Birimleri ve İşyeri Hekimlerinin Görevleri hakkında Yönetmelik	16.12.2003	-	
7	Gürültü Yönetmeliği	23.12.2003	3 YIL	
8	Titreşim Yönetmeliği	23.12.2003	3 YIL	
9	Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	23.12.2003	-	
10	Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği	23.12.2003	-	
11	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	26.12.2003	-	
12	Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	26.12.2003	-	
13	Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik	26.12.2003	-	

14	İş Güvenliği ile Görevli Mühendis ve Teknik Elemanların Görev Yetki ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik (BAZI MADDELERİ DANIŞTAYCA İPTAL)	20.01.2004	1 YIL	20.09.2006
15	Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği	09.02.2004	1 YIL	
16	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	10.02.2004	-	
17	Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	11.02.2004	-	
18	Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	11.02.2004	-	
19	Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği	16.06.2004	-	
20	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	11.02.2004	-	
21	Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	06.04.2004	-	
22	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	07.04.2004	-	
23	Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	10.06.2004	1 YIL	
24	Geçici ve Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik	15.05.2004	-	
25	İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Risk Grupları Listesi Tebliği	13.04.2004	-	
26	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	07.04.2004	-	
27	Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	15.04.2004	-	
28	İşyerlerinde İşin Durdurulmasına veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik	05.03.2004	-	

İŞ GÜVENLİĞİNİN HUKUKİ YÖNÜ

1. Her işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız olarak bulundurmakla yükümlüdür.
2. İşçiler de işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkındaki usul ve şartlara uymakla yükümlüdürler.
3. İşverenler, makinaların kullanılmasından doğacak tehlikelerden ve bu hususta önceden alınabilecek tedbirlerden işçileri uygun bir biçimde haberdar etmek zorundadırlar.
4. İşveren, gerek asıl çalışma konusu, gerekse iş güvenliği hususundaki her türlü teknik ilerleme ve teknoloji değişikliğini izlemek ve bunları işyerine adapte etmek zorundadır.
5. İşverenler işyerlerinde meydana gelecek kazaları en geç kazadan sonraki üç gün içerisinde yazı ile SGK' ya ve Bölge Çalışma Müdürlüğüne ve derhal ilgili kolluk kuvvetlerine bildirmek zorundadırlar

İ ŞÇİ LERİ EĞİ TME ZORUNLULUĞU

İ şveren, çalıştırdığı işçileri, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda eğitmekle de yükümlüdür. Nitekim, İ şçi Sağlığı ve İ ş Güvenliği Tüzüğü'nün 3.maddesinde aynen " İ şveren işçilere yapmakta oldukları işlerinde uymaları gerekli sağlık ve iş güvenlik tedbirlerini öğretmek ve iş değiştirecek işçilere yeni işin gerektirdiği bilgileri vermek zorundadır." denilmektedir.

Ayrıca 4857 sayılı yeni İ ş Kanununun 77. Maddesinde "işverenler işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar" denilmektedir.

Nitekim işyerinde yaralanma veya ölümle sonuçlanan bir iş kazası meydana geldiğinde, hakim işçinin işyeri risklerine karşı ne ölçüde eğitildiğini özellikle araştırmakta, kusur oranları işçiye eğitim verilip verilmediğine göre tespit olunmaktadır.

İşçilerin Eğitimi

İşyerinde sağlık ve güvenliğin sağlanması ve sürdürülebilmesi için;

a) İşveren, her işçinin çalıştığı yere ve yaptığı işe özel bilgi ve talimatları da içeren sağlık ve güvenlik eğitimi almasını sağlamak zorundadır. Bu eğitim özellikle;

- 1) İşe başlanmadan önce,
- 2) Çalışma yeri veya iş değişikliğinde,
- 3) İş ekipmanlarının değişmesi halinde,
- 4) Yeni teknoloji uygulanması halinde, yapılır.

Eğitim, değişen ve yeni ortaya çıkan risklere uygun olarak yenilenir ve gerektiğinde periyodik olarak tekrarlanır.

b) İşveren, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen işçilerin yaptıkları işlerde karşılaştacakları sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimat almalarını sağlar.

Çalışanlara verilecek eğitim, işyerinin faaliyet alanına göre aşağıdaki konulardan seçilir.

- a) Genel İş Sağlığı ve Güvenliği Konuları
- b) İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Sebepleri ve İşyerindeki Riskler
- c) Kaza, Yaralanma ve Hastalıktan Korunma Prensipleri ve Korunma Tekniklerinin uygulanması,
- d) İş Ekipmanlarının Güvenli Kullanımı,
- e) Çalışanların Yasal Hak ve Sorumlulukları,
- f) Yasal Mevzuat ile İlgili Konular,
- a) İşyerinde Güvenli Ortam ve Sistemleri Kurma,
- b) Kişisel Koruyucu Alet Kullanımı,
- c) Ekranlı Ekipmanlarla Çalışma,
- d) Uyarı İşaretleri,
- e) Kimyasal, Fiziksel ve Biyolojik Maddelerle Ortaya Çıkan Riskler,
- f) Temizlik ve Düzen,
- g) Yangın Olayı ve Yangından Korunma,
- h) Termal Konfor Şartları,
- i) Ergonomi,
- j) Elektrik Tehlikeleri, Riskleri ve Önlemleri,
- k) İlk Yardım ve Kurtarma

MADDE 85 : Ağır ve tehlikeli işler

16 yaşını doldurmamış genç işçiler ve çocuklar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamaz.

5763 Sayılı Kanun MADDE 5- 4857 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “çocuklar” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile çalıştığı işle ilgili mesleki eğitim almamış işçiler” ibaresi eklenmiştir.

Hangi işlerin ağır ve tehlikeli işlerden sayılacağı, kadınlarla 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi çeşit ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılabilecekleri Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanacak bir

MADDE 86. Ağır ve tehlikeli işlerde rapor

Ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçilerin işe girişinde veya işin devamı süresince en az yılda bir, bedence bu işlere elverişli ve dayanıklı oldukları işyeri hekimi, işçi sağlığı dispanserleri, bunların bulunmadığı yerlerde sırası ile en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu, sağlık ocağı, hükümet veya belediye hekimleri tarafından verilmiş muayene raporları olmadıkça, bu gibilerin işe alınmaları veya işte çalıştırılmaları yasaktır. Sosyal Sigortalar Kurumu işe ilk giriş muayenesini yapmaktan kaçınamaz.

İşyeri hekimi tarafından verilen rapora itiraz halinde, işçi en yakın Sosyal Sigortalar Kurumu hastanesi sağlık kurulunca muayeneye tabi tutulur, verilen rapor kesindir.

Yetkili memurlar isteyince, bu raporları işveren kendilerine göstermek zorundadır.

Bu raporlar damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

Ağır ve tehlikeli işlerde işçi çalıştıran işverenlerin personel dosya içeriği

- Sağlık Raporu ve Periyodik Muayene Formu
- Nüfus Kayıt Bilgileri
- SSK Kayıt Bildirgesi
- İlk İşe Giriş Eğitimi ve Sınav Kayıtları
- Mesleki Eğitim Kayıtları
- KKD Zimmet Tutanakları
- Aile Bildirgesi Kayıtları
- Kan Grubu Resmi Kayıtları
- Acil Durumlarda En Yakınına Ulaşım Bilgileri

ESKİ - YENİ YAKLAŞIMIN KARŞILAŞTIRILMASI

	ESKİ UYGULAMA	YENİ ANLAYIŞ
1	TESBİT BAZLI REAKTİF	RİSK BAZLI PROAKTİF
2	SINIRLI NOKTADA ÇALIŞAN KATILIMI	HER KONUDA GENİŞ ÇAPLI ÇALIŞAN KATILIMI
3	SERTİFİKASIZ UZMAN VE YETERSİZ KATILIM	SERTİFİKASYON VE GENİŞ UZMAN DESTEĞİ KULLANIMI
4	SINIRLI BİLGİLENDİRME	HABERDAR ETME VE DİĞER KİŞİLERİ KAPSAMA
5	YETERSİZ EĞİTİM	PROGRAMLI VE NİTELİKLİ EĞİTİM VE BELGELEME
6	SADECE KORUMA ANLAYIŞI	ÖNLEME VE KORUMAYA DAYALI ANLAYIŞ

İŞÇİLERİN HAKLARI

İŞ KANUNU MADDE 83. - İşyerinde iş sağlığı ve güvenliği

açısından işçinin sağlığını bozacak veya vücut bütünlüğünü tehlikeye sokacak yakın, acil ve hayati bir tehlike ile karşı karşıya kalan işçi, iş sağlığı ve güvenliği kuruluna başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Kurul aynı gün acilen toplanarak kararını verir ve durumu tutanakla tespit eder. Karar işçiye yazılı olarak bildirilir.

İş sağlığı ve güvenliği kurulunun bulunmadığı işyerlerinde talep, işveren veya işveren vekiline yapılır. İşçi tesbitin yapılmasını ve durumun yazılı olarak kendisine bildirilmesini isteyebilir. İşveren veya vekili yazılı cevap vermek zorundadır.

Kurulun işçinin talebi yönünde karar vermesi halinde işçi, gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbiri alınıncaya kadar çalışmaktan kaçınabilir.

İşçinin çalışmaktan kaçındığı dönem içinde ücreti ve diğer hakları saklıdır.

İş sağlığı ve güvenliği kurulunun kararına ve işçinin talebine rağmen gerekli tedbirin alınmadığı işyerlerinde işçiler altı iş günü içinde, bu Kanunun 24 üncü maddesinin (I) numaralı bendine uygun olarak belirli veya belirsiz süreli hizmet akitlerini derhal feshedebilir.

İŞ KAZASI TANIMI

Aşağıdaki hal ve durumlardan birinden dolayı meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen veya ruhen arızaya uğratan olaydır.

- A. Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada
- B. İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla
- C. Sigortalının işveren tarafından görev ile bir başka yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda
- D. Sigortalıların işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak getirilip götürülmeleri sırasında
- E. Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda

- ✓ **Teknik nedenler**
- ✓ **Arızalı makina, araç ve malzemeler**
- ✓ **Tesiste kullanılan teçhizatın hatalı olması**
- ✓ **Tasarım hataları ve ergonomi eksikliği**
- ✓ **Makina ve teçhizatın koruyucusuz olması**
- ✓ **Makinaların veya işyerinin düzensiz yerleştirilmesi**
- ✓ **Yetersiz aydınlatma ısı ve havalandırma**
- ✓ **Toz ve gürültünün fazla olması**
- ✓ **Topraklama hataları**
- ✓ **Yalıtım hataları**
- ✓ **İş güvenliği malzemelerinin yetersizliği**

2. Kişisel nedenler

- ☐ Teknik bilgi noksanlığı
- ☐ Dikkatsizlik
- ☐ İhmal
- ☐ Beceriksizlik
- ☐ Aşırı güven ve aşırı cesaret
- ☐ İş kaybetme korkusu
- ☐ Utanma
- ☐ Fiziksel noksanlıklar
- ☐ Ruhsal bunalımlar
- ☐ Eğitim eksikliği

İŞ KAZALARINI ÖNLEMEK İÇİN ALINABİLECEK TEDBİRLER

Yapılan araştırmalara göre iş kazalarının oluş nedenleri oransal olarak şöyle sıralanmaktadır.

Teknik nedenler : % 20 - 30

Kişisel nedenler : % 70 - 80

Umulmadık olaylar : % 2

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun raporuna göre iş kazaları üzerine yapılan bazı istatistikler şöyle sıralanabilir.

Dünya'da: Günde ortalama iş kazası sayısı

160.000

Yılda iş kazasında ölen kişi sayısı

180.000

Yılda iş kazasında sakat kalan kişi sayısı

2.000.000

Yılda iş kazasında yaralanan kişi sayısı

60.000.000

Dünyada üç dakikada bir kişi iş kazası veya meslek

Türkiye'de: Yılda ortalama iş kazası sayısı	170.000
Yılda iş kazasında ölen kişi sayısı	1.140
Yılda iş kazasında sakat kalan kişi sayısı	2.850

Her 43 saniyede bir iş kazası olmaktadır.

Her 110 dakikada bir ölümlü iş kazası olmaktadır.

Ülkemiz Dünya Sağlık Örgütü raporlarına göre iş kazalarının çokluğu bakımından Avrupa'da birinci sıradadır.

YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

04.09.2006

YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

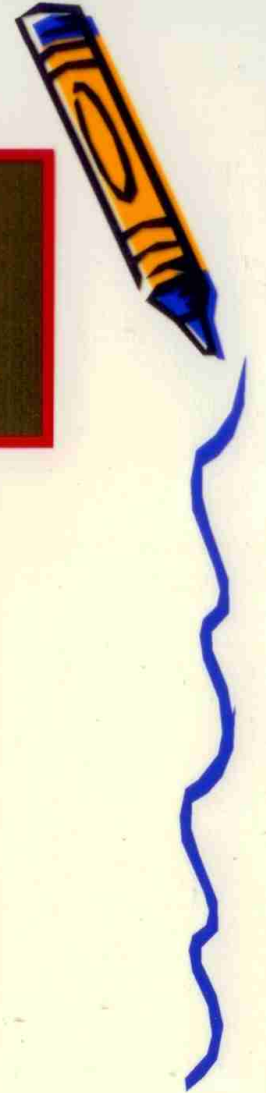
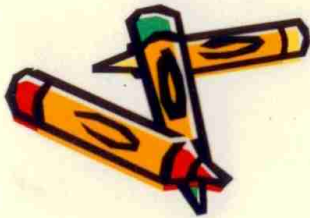
YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

YÖNETMELİKLERE TAM UYUMLU BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ

**HİÇ BİR İŞİNİZ HAYATINIZI
TEHLİKEYE SOKACAK KADAR
ÖNEMLİ DEĞİLDİR.**

Erkan GEZMEN
Elektrik Mühendisi
A Sınıfı İş Güvenliği
Uzmanı

erkan.gezmen@gmail.com

0.366.8112069

İNEBOLU